

Шепеленко С. М.

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ФОРМУВАННЯ У МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ УМІНЬ ЩОДО ПРОЕКТУВАННЯ ВЛАСНОГО ПРОФЕСІЙНОГО ШЛЯХУ

Проблема вибору й здійснення професійного шляху молоддю є досить усталеною в світі, але науковці почали розробляти її тільки в останні десятиліття. Стрімка зміна економічної, політичної, соціально-культурної ситуації, наростання кризових явищ локального та глобального характеру вимагає нового розуміння змісту цієї проблеми. На жаль, у вітчизняній науці ми ще не зустріли фундаментальних досліджень, які б розглядали її цілісно, або торкалися основних аспектів.

Одне з основних завдань сучасної педагогічної науки і практики ми вбачаємо у формуванні у майбутніх фахівців умінь щодо проектування власного професійного шляху. Під *проектуванням професійного шляху* ми розуміємо правильний вибір професії та способу набуття професійної компетентності, а також знань, умінь і навичок щодо побудови траєкторії власного професійного майбутнього.

Рішення цього завдання, на наш погляд, неможливе без вивчення відповідних психолого-педагогічних передумов, до яких ми відносимо: виявлення причин вибору молоддю людиною даної професії, причин вибору даного навчального закладу, виявлення рівня сформованості її загальноособистісних умінь (до цілепокладання, до самодіагностики, до самооцінювання, до волевиявлення) та ін.

Обмеженість обсягу даного викладення спонукає нас розглянути тільки причини вибору майбутніми фахівцями певної професії на прикладі анкетування учнів 1 курсу Центру професійно-технічної освіти № . Харкова. 234 учням було поставлене запитання: «Які умови Ви вважаєте для себе найбільш важливими щодо власного професійного самовизначення (вибору професії)? Слід було проранжувати від найважливішої до найменш важливої наступні відповіді:

- а) власна мотивація, бажання отримати певну професію;
- б) добрий імідж вибраного навчального закладу;
- в) бажання батьків;
- г) поради друзів;
- д) можливості навчання за державні кошти;
- е) близьке (або зручне) розташування навчального закладу до домівки (або до транспортних маршрутів).

Певна кількість респондентів надала перші місця усім означеним чинникам: а) –47,2%, б) – 10,4 %, в) – 13,4 %, г) – 9, 6 %, д) – 9, 1 % , е) – 10,3 %. Це дає можливість диференційовано враховувати особливості трьох підгруп учнів: перша – з правильною й сильною внутрішньою мотивацією (за показником а); друга – ті, на кого можна впливати опосередковано, звертаючись до обов'язку перед навчальним закладом, до друзів (у випадку, якщо вони також навчаються у даному навчальному закладі), або до авторитету батьків (показники б – г); третя – ті, які не мають правильних зовнішніх та внутрішніх мотивів до вибору професії (показники д, е).

Але серед учнів другої й третьої підгруп є значний резерв до переходу у першу підгрупу. Це ті учні, які показник а) поставили на 2 та 3 місця при ранжуванні. Їх відповідно 18,4 % та 15, 4 %, що є досить позитивною передумовою для подальшої роботи щодо формування означених умінь на основі диференційованого підходу.